

Posudek habilitační práce

Habilitační obor: Architektura a stavitelství

Uchazeč: Ing. arch. Ladislav Kalivoda, CSc.

Oponent: prof. Ing. arch. Petr Hruša

Název habilitační práce: Typologické zásady (požadavky) a jejich vliv na komplexní proces navrhování a realizace staveb

aktuálnost námětu habilitační práce

komentář:

To, co habilitační práce představuje, bude nejen pro praxi ale i teorii architektury významné a to z hlediska výuky studentů potřebnost typologie velmi aktuálně zjasňující téma.

Pro praktickou výuku architektů ohled na význam typu, jak autor práce v závěru výslovně uvádí, stále více jak pro praxi, tak i pro teorii architektury chybí.

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

přístup k řešení

komentář:

Autor habilitační práce představuje do jisté doby samozřejmý, ale dnes už skoro vzácný poukaz - epistemologicky (v dnešní době ve změní mnohých pojmů) - se orientuje i na architektonický postup - totiž jdoucí k obecným principům. A to je asi hlavní poselství vyplývající, byť přímo sice více nerozebraného, ale i tak přínosného vzkazu z habilitační práce (viz 2.2. c), kdy je typ považován za „...specifický metodologický prostředek (i) teoretického zobrazování opravdovosti skutečnosti...“

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

kvalita a správnost dosažených výsledků

komentář:

Habilitační práce naznačuje, že cesta k profesionální a kvalitní architektuře nevede přes podlehnutí soudobým, dnes nejčastěji už jen konceptuálním experimentům jako konečným a kvalitu určujícím výsledkům. Dnešní marketingové orientaci všech možných architektonických návrhů autor pak vyjimečně úplně nevěří; třeba i jen už proto, že mnohé stavby a jejich „...struktura a její funkce nenašly dosud svůj odpovídající stavební typ...“ (str. A_19).

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

původnost dosažených výsledků

komentář:

Prostřednictvím ve výčtu teoreticky vzato spíše náhodných recenzí dotýkajících se typologie architektury - dalších volných výtahů z různých statí se snaží autor na význam typologie zásadněji poukázat. A tak se zde ve vlastní habilitační práci můžeme letem světem seznámit spíše s jinými názory orientovanými k typologii.

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

publikování výsledků

komentář:

Autor hojně prezentuje svoje praktické odkazy k uplanění typologie ve své práci.

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

ohlasy výsledků

komentář:

Ohlas práce se musí následně, byť zákonitě, teprve dostavit.

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

uplatnitelnost výsledků pro rozvoj oboru a další bádání

komentář:

V habilitační práci se pro rozvoj architektury zdůrazňuje právě váha těch postupů, kde autor odkazuje k rozvoji typů, jenž se na trhu často vytrácí pod tlakem populisticky pozměňujícího smyslu architektovy profesionality ve jménu studentovy skoro absolutní svobody vlastní tvorby. Tady má práce až manifestační význam,

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

uplatnitelnost výsledků pro technickou praxi

komentář:

Nabízí se zde ale výraznější otázky, zda je možný podrobnější vysvětlující příklad v konkrétnějším uplatnění typologie do nauky o budovách anebo dopadu habilitační práce pro větší normativní uplatnění, nejenom na výukový předmět?

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

splnění požadavků na habilitační práci - úroveň habilitační práce

komentář: Habilitační práce splňuje předepsané požadavky.

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

Připomínky

Základní otázka, která se zde nabízí, je, zda pro vyzvednutí a ocenění habilitační práce se zde

vyjevuje něco jinak než vyčítací přehled, a tedy něco jakoby více než poukaz, tedy pro využití výrazněji nosného?

Závěrečné zhodnocení habilitační práce

V práci se objevují odkazy na teoretické poučky, slibně začaté v úvodu práce, které se však odklánějí posléze od teorie při převaze zde nadstandardně sice dokládané, leč standardní vlastní práce. Odkazy na „typos“, se tedy po slibném úvodu tak stávají víceméně výčtem pro architektky a studenty architektury vhodného uplatnění typologie s posílení vědomí v oblasti obecných pravdivých poznatků; např. toho, že při podcenění této (typologické) disciplíny dochází k degradaci profesí.

Doplňující poznámky k habilitační práci a k osobě uchazeče:

Habilitantovi lze doporučit další, více teoretické, a tedy nejenom s praxí ale i vlastním způsobem rozvíjenou teorií intervenci do výuky adeptů architektury propojenou se zakotvením dalšího akademického sledování typologie.

jmenování docentem doporučuji

ano

ne

Datum: 19.9.2019

Podpis oponenta:

S vypracováním oponentského posudku dávám souhlas s jeho zveřejněním na webových stránkách Fakulty stavební ČVUT v Praze.

OPONENTNÍ VOLNÉ HODNOCENÍ HABILITAČNÍ PRÁCE

Ing. arch. Ladislava Kalivody, CSc.

Ladislav Kalivoda úvod pro svou habilitační práci založil na svém vhledu k architektuře přes svoje profesně architektonickou orientaci na typologickou čistotu a na vztahu k pojmu „*typos*“.

Jestliže původní řecký pojem = *τύπος* (*typos*) odpovídá spíše **vyznění rázu**, tedy zde rázu člověčí podoby, v tomto smyslu slova odpovídá podobě, způsobu, obrazu, a tak i zobrazující soše, znaku (jako na štítě), a konečně i znaku jako např. architektonickému výrazu, dalo by se očekávat, že toto bude v celé práci průvodní a nejen pro praxi ale i teorii architektury významné a zjasňující téma. Pro praktickou výuku architektů tento ohled na význam typu, jak autor práce v závěru výslovně uvádí, stále více jak pro praxi, tak i pro teorii architektury chybí.

Tedy to, co Ladislav Kalivoda rozvíjí spíše jen v úvodu, pro architekturu i obecně může mnoho znamenat; třeba tam, kde jakékoli i dnešní (nejen výukové) architektonické stanovisko lze odvodit od pojmu „*τυπώω*“ ~ tvořím podobu a/nebo od „*τύπομα*“, což znamená spíše než samotný pojem, jak ho běžně chápeme, znaky básnivě vytvořené (se základní tvářností postavy), a až v tom smyslu pak typickou podobu. Tomu odpovídají částečně i definice pojmu z habilitační práce, která se orientuje také na ideu (Platón) i na typiku vztahů Starého a Nového zákona. Tento poukaz - epistemologicky v dnešní době ve změnění mnohých pojmů, kdy se výuka architektury jen velice vzácně orientuje i na typologicky daný správný architektonický postup, totiž je dobře **jdoucí k obecným principům. A to je asi hlavní poselství vyplývající, byť přímo nerozebrané, ale přítomné v habilitační práci** (viz např. 2. 2. c, kdy je typ považován za „...specifický metodologický prostředek teoretického zobrazování opravdovosti skutečnosti...“).

Také *archetyp* jako ideální pravzor je také telegraficky, zmiňován – je uveden jako základ cesty bytí pro architekturu „jen“ k životnímu cíli.

(Archetyp je ovšem podle názoru oponenta přístupný ne jen bezprostřednímu a pouze praktickému zření, ale je přístupný pouze díky teorii a to fenomenologicky - paradoxně na základě holé materiální existence čirých faktů; ale jen těch, které obsahují eidetický postoj s nadčasovým ztělesněním určité podoby architektonického díla. Zde by si toto v habilitační práci také zasloužilo větší pozornost).

A takto se z oponentního hlediska - poněkud již více kriticky vzato - původní smysl pojmu na „*typos*“ v závěru teoretického exkurzu pro další výstupy k teorii architektury vytrácí, a tak se

spíše jen orientuje v základním praktickém smyslu; totiž když se vztahuje spíše než na ideje architektonických typů na praktické východisko, anebo na další sociálně psychologické znaky, např. na tolik dnes mezi studenty populární volnost sebepoznání? Z hlediska tvarové psychologie pak nastupuje význam orientace zpět na autorův výklad typologie citáty Léona Kriera, nejvíce s trefně citovaným výrokiem „... *Bez typologické preciznosti architektonická kompozice degeneruje, stane se bezúčelnou a skončí ve světě preludů...*“

Nejenom zde, ale i dále prostřednictvím více než ideových - ve výčtu spíše náhodných - recenzí typologie architektury z dalších volných výtahů z různých statí se snaží autor na význam typologie poukázat.

A tak se zde ve vlastní habilitační práci můžeme letem světem seznámit s různými názory orientovanými k typologii: u strukturalistických vývodů doc. Jaroslava Drápala, u funkcionálních původních odkazů Otakara Novotného, také u skladebně aditivních úvah doc. Jiřího Staška, ale i u známého a dodnes všem architektům vzorně sloužícího Ernsta Neuferta; ale i dále - také u schématicky dispozičně akčních poznámek Prof. Ivana Kolečka. A konečně až překvapivě jen jakoby náhodou se rovněž dotkneme základních atributů typologie ideově usměrňujícího Vitruvia. Tento označující výčet má zřejmě vyjádřit i liberální možnosti výběru z teoretických úvah nad příbuznými či odvozenými pojmy ve výkladech pojmu? Ale možná autor habilitační práce právě naznačuje, že cesta k architektuře nevede přes podlehnutí soudobým postmoderním a dnes nejčastěji už jen konceptuálním experimentům jako výsledkům? A dnešní marketingové orientaci všech možných architektonických návrhů autor pak nevěří úplně, třeba i proto, že mnohá „...*struktura a její funkce nenašly dosud svůj odpovídající stavební typ...*“ (str. A_19)?

Základní otázka, která se zde nabízí, je, zda pro vyzvednutí a ocenění habilitační práce se zde vyjevuje něco jinak než vyčítající přehled, a tedy něco jakoby více nosného? Nabízí-li se zde další otázky, pak možná vysvětlující je příklad nauky o budovách jako na výukový předmět prezentovaný docentem Petrem Mezerou; již tam se objevují odkazy na teoretické poučky, slibně začaté v úvodu práce, které se však odklánějí posléze od teorie při převaze zde dokládané vlastní práce.

Odkazy na „typos“, se tedy po slibném úvodu tak stávají víceméně výčtem vhodného vědomí v oblasti obecných pravdivých poznatků; např. toho, že při podcenění této (typologické) disciplíny se vše odráží i na třeba i jinak vhodném architektonickém konceptu. (viz str. A_159).

Tak se dostáváme z typologii podporujícího myšlení do sice potřebné ale pouze imanentní praxe, tedy spíše než do slibné teoretické výše. V rámci pokračování v tomto schématu se tak v habilitačním spise – části A) jakož a zejména i B) jako převažující objevují standardní popisy četných projektů, zřejmě dokladující různě ověřené všelijaké typy či vztahy k nim v rámci velmi bohaté - ve vztahu k tématu habilitační práci velmi různorodé, autorovu názoru zřejmě nejpříbuznější praktické práce. Jsou podle názoru oponenta spíše než jako prezentace v úvodu naznačené opory o typologický exkurz do teorie, jako k jednomu ze základů architektonické tvorby, vyznívají spíše jako pel mel doklady habilitantovy realizační činnosti.

Smysl a význam odkazu k typu a významu typologie pro architektonické vzdělávání se objevuje v závěru habilitační práce. Je jím explicitně vyjádřená **obrana potřeby typologie jako základu** – a to poukaz k opravě dnešní výuky architektů na všech vrstvách vzdělávání a tak i všech školách.

Potud se v habilitační práci pro architekturu zdůrazňuje právě váha typologie, která má tak krásný teoretický antický základ. Ten, jenž se na trhu se zcela volnými a často typologicky i technicky dezorientovanými návrhy architektů vytrácí pod tlakem populisticky pozměňujícího smyslu architektovy profesionality ve jménu studentovy svobody vlastní tvorby. A pak má práce až manifestační význam, viz v závěru (A. 7.) spis autora návrat k teoretickému výroku Leona Kriera – v případě ztráty typologické preciznosti v degenerativních postupech výuky architektury, které se má rozhodně zastavit a pozměnit ve smyslu habilitantova doporučení a jeho „obrany“.

Za to si autor podle názoru oponenta přes výše naznačené připomínky zaslouží pozitivní hodnocení; tedy **navrhuji tuto habilitační práci k přijetí.**

Prof. Ing. arch. Petr Hrůša,
19. 9. 2019